

Жыццё павінна быць асветлена...

Аб чым пісьменнік Якаўлеў пісаў Пятру Машэраву

Сярод іншай пошты да Першага сакратара ЦК КП Беларусі Пятра Міронавіча Машэрава, якая захоўваецца ў Нацыянальным архіве Рэспублікі Беларусь, некаторую цікавасць выклікае і вось гэты зварот ад 5 кастрычніка 1973 года... Піша ў беларускі партыйны (і, лічы, дзяржаўны) орган улады рускі прэзаіт, кінасцэнарыст, драматург, аўтар кніг для падлеткаў і юнацтва Юрый Якаўлеў (1922—1995).

З самага пачатку творчага шляху пісьменніка хвалювала ваенная тэма. Спрыяў гэтаму і ўласны фронтавы вопыт. Юрыя Хоўкіна (сапраднае прозвішча літаратара) у 1940 годзе прызвалі ў Чырвоную Армію. На пасадзе хімінструктара зенітна-артылерыйскага палка малады чалавек удзельнічаў у абароне Масквы. Быў паранены. Яго маці памерла ў блакадным Ленінградзе. У 1952 годзе Юры ўваходзіў у Чырвоную Армію. Тут імя М. Горкага. Пачаў актыўна займацца журналістыкай. Шмат ездзіў па краіне. Удзельнічаў як карэспандэнт у вайсковых вучэннях у Прыкарпацці. Ішоў на тарпедным

тыплікацыйны фільм пра белае медзведзя — таксама па сцэнарыі Юрыя Якаўлева. «Спят твои соседи — белые медведи, спи скорей и ты, малыш...» — гэта яго, Юрыя Якаўлевіча Якаўлева, словы з «Калыханкі мядзведзіцы».

Сваіх герояў Юрый Якаўлеў, як правіла, шукаў у гушчы жыцця. Асновай аповесці «Дзяўчына з Брэста» і мастацкага фільма «Калыханка для мужчын» стаў ляс Клаўдзіі Шалікавай... Аповесць і сцэнарыі да фільма «Дачка камандзіра» Юрыя Якаўлева дапамаглі напісаць юныя абаронцы Брэсцкай крэпасці...

І што ж прымусіла маскоўскага пісьменніка звярнуцца ажно да Першага сакратара ЦК Кампартыі Беларусі, кандыдата ў члены Палітбюро ЦК КПСС?.. Чытаем у лісьце Юрыя Якаўлева:

*«Паважаны Пётр Міронавіч!
Добра ведаючы Ваш трыжы і высакародны ваенны шлях, я звяртаюся да Вас з просьбай прыняць удзел у лесе юнай гераіні Вялікай Айчыннай вайны Клаўдзіі Ільінічы Шалікавай, пра якую я раскажаў на старонках «Известий» у нарысе «Дзяўчынка з Брэста».*

Зараз Клаўдзіі Ільінічы Шалікавай 45 гадоў. Усё яе суцэльнае жыццё непадзельнае, гераічнае. Цяжкае жыццё. Я глыбока перакананы, што гэта жыццё павінна быць асветлена вышэйшым прызнаннем Радзімы.

Карыстаюся нагодай, каб раскажаць Вам, Пётр Міронавіч, што мой творчы лёс цесна звязаны з Беларуссю. Нямала нарысаў і апавяданняў, надрукаваных у «Правдзе» і «Известиях», прысвечаныя любімым мною беларусам. На студыі «Беларусьфільм» зняты тры фільмы па моіх сцэнарыях: «Пушчык едзе ў Прагу», «Мы з Вулканам» і «Зімародак». Зараз я напісаў сцэнарыі пра маленькага беларускага партызана Барыску для сумеснага беларуска-чэхаславацкага фільма.

Жадаю Вам здароўя і натхнення...»

Ніжэй пададзены адрас Клаўдзіі Ільінічы Шалікавай, якая на той час пражывала ў Украіне, у Львове. Так, не ў Беларусі. Машэраў усё адно накладвае рэзалюцыю: «Аксёнаву А. М., Кузьміну А. Т. Прашу падумаць і ўнесці прапановы». Машэраў, відавочна, зразумеў, чаму масквіч звяртаецца ў Мінск... І сам жа звязаны з Беларуссю, і «дзяўчынка з Брэста» — усё ж з Беларусі.

якія просіць разгледзець т. Якаўлеў Ю. Я., могуць быць вырашаны Міністэрствам абароны і Львоўскім абкамам партыі. Т. Якаўлеву Ю. Я. растлумачана падчас гутаркі па тэлефоне 15 лістапада 1973 г., з чым ён згодзен...» З ЦК не паспрачаешся.

На ішчасце, Клаўдзіі Іванаўне Шалікавай, якая вярнулася з вайны сямнаццацігадовай, з двума ордэнамі Чырвонай Зоркі, медалямі «За адвагу» і «За баявыя заслугі», дапамаглі... Найперш — камандуючы Прыкарпацкай ваеннай акругі Валянцін Іванавіч Варэнінкаў, на той час генерал-палкоўнік. Жанчына пачала шмат ездзіць па краіне, выступаць перад моладдзю. Камсамольцы Беларусі (усё ж Беларусі!) дапамагалі з аперацыяй на вяртанні зроку... У 1990-я гады Клаўдзія Ільінічына жыла ў Курску. З удзячнасцю раскажвала журналістам, якія завіталі да яе, пра пісьменніка Юрыя Якаўлева, з якім сустракалася ў Маскве ў рэдакцыі газеты «Известия»...

А што да мастацкага фільма пра подзвігі юнай фронтавой радысткі, пра яе жыццё — «Калыханка для мужчын» (зняты ў 1976-м на кінастудыі імя М. Горкага), то ролю Клаўдзіі